

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

Vak: AV Socio-economische initiatie/Economie

Studierichting: basisoptie Moderne
Wetenschappen

Onderwijsvorm: A-stroom

Graad: eerste graad

Leerjaar: 2de leerjaar

Leerplannummer: OO-2017-001

Nummer inspectie: 2017/1402/6//

Dit leerplan gaat in vanaf 1 september 2017

Leerplan gezamenlijk ingediend door GO!, POV en OVSG

Inhoud

---

1. Doelgroep	3
2. Visie	4
2.1. Visie op de studierichting	4
2.2. Visie op het vak	4
• Sleutelcompetenties	4
• ICT-competenties	4
• Taalcompetenties	5
2.3. Samenhang (plaats in het curriculum)	5
3. Vakdoelstellingen en leerinhouden	6
4. Minimale materiële vereisten	12

1. Doelgroep

Dit leerplan is opgesteld voor het vak economie van het tweede leerjaar van de 1^e graad, basisoptie moderne wetenschappen.

Vermits het vak economie enkel voorkomt in het tweede leerjaar van de eerste graad A-stroom, basisoptie moderne wetenschappen, is dit leerplan enkel bedoeld voor dit tweede leerjaar.

2. Visie

2.1. Visie op de studierichting

De studie- en beroepskeuze harmonisch laten groeien is een belangrijke doelstelling van de eerste graad en houdt rechtstreeks verband met de structuur van het voltijds secundair onderwijs. Deze doelstelling is nauw verbonden met de wijze waarop de eerste graad concreet vorm krijgt in de school. Twee aspecten zijn hierbij van belang:

- **Gemeenschappelijke vorming:** Het feit dat er geen onderwijsvormen zijn in de eerste graad heeft tot doel de studie- en beroepskeuze te bevorderen. De aangeboden vorming is daarom voor alle leerlingen in belangrijke mate gemeenschappelijk, los van de doorstroming naar de tweede graad en de keuze die daarbij wordt gemaakt.
- **Basisopties:** De structurele uitbouw van basisopties in het tweede leerjaar is een belangrijk element bij het waarmaken van de opdracht van de eerste graad. Een basisoptie is een groep leervakken die in de eerste graad een bredere observatie en oriëntatie van de leerling mogelijk maakt. De mogelijkheden van het keuzegedeelte dragen daar ook toe bij.

De vorming en begeleiding in de eerste graad biedt voldoende waarborgen om elke leerling op basis van zijn persoonlijke aanleg en interesse te kunnen oriënteren naar de onderwijsvorm en studierichting in de tweede graad, waar de leerling het best thuishoort.

2.2. Visie op het vak

Het vak economie in de eerste graad is voor de leerling een eerste kennismaking in het secundair onderwijs met economische activiteiten vanuit de leefwereld van de leerling. De klemtoon ligt op het kennismaken met de economische realiteit vanuit concrete contexten door het uitvoeren van authentieke opdrachten. De leerling zal door een activerende en probleemoplossende aanpak geboeid raken voor de economische activiteiten. Bovendien krijgt de leerling een genuanceerd beeld van de huidige economische en sociale samenleving door het gebruik van actuele informatie.

Daarnaast beoogt dit leerplan de leerling een voorafspiegeling te geven van de economische en handelsvakken in de tweede en de derde graad zodat de leerling in zijn keuze voor de tweede graad bewust kan kiezen.

In combinatie met de vakdoelstellingen streeft de leraar, door de keuze van werkvormen, de volgende algemene competenties na:

- **Sleutelcompetenties**
  - **Creativiteit:** de leerling is in staat om persoonlijke ideeën en oplossingen te bedenken en uit te voeren.
  - **Doorzettingsvermogen:** de leerling is in staat om, ondanks moeilijkheden, op een doel gericht te blijven.
  - **Zin voor samenwerking:** de leerling is in staat om gemeenschappelijk aan een zelfde taak te werken.
- **ICT-competenties**
  - De leerling heeft een positieve houding tegenover ICT en is bereid ICT te gebruiken om hem te ondersteunen bij het leren.
  - De leerling kan ICT op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier gebruiken.
  - De leerling kan zelfstandig oefenen en leren in een door ICT ondersteunde leeromgeving.
  - De leerling kan ICT gebruiken om eigen ideeën creatief vorm te geven.

- De leerling kan, onder begeleiding, met behulp van ICT digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.
- De leerling kan ICT gebruiken bij het voorstellen van informatie aan anderen.

- **Taalcompetenties**

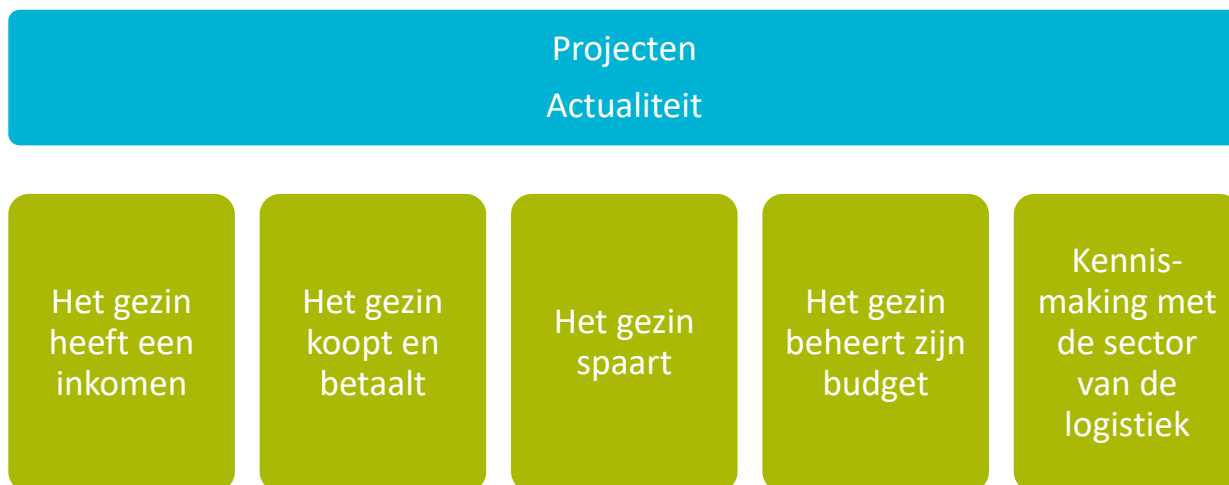
- De leerling kan de nieuwe vakbegrippen omschrijven en in concrete situaties, zowel mondeling als schriftelijk, gebruiken.
- De leerling kan bij het lezen van vakgerichte teksten gebruik maken van de titels, tussenkopjes, indeling in paragrafen, afbeeldingen, lay-out.
- De leerling kan vakgerichte teksten, de cursus, de opgaven, artikeltjes en instructies begrijpend lezen en er gericht informatie uithalen.
- De leerling kan een aangereikt schema aanvullen.
- De leerling kan op een sociaalvaardige manier deelnemen aan een onderwijsleergesprek of een groepsbesprek.

Deze algemene competenties zijn geen doel op zich maar komen geïntegreerd aan bod samen met 1 of meer vakdoelstellingen.

2.3. Samenhang (plaats in het curriculum)

Er is geen specifieke voorkennis vereist voor dit vak.

Het leerplan is opgebouwd vanuit het standpunt van een gezin en vereist de integratie van de doelstellingen van de projecten en actualiteit in de vakinhoudelijke clusters.

De leraar is niet verplicht de volgorde van het leerplan te respecteren en kan kiezen voor een andere, logisch opgebouwde volgorde.

Economie dient opgevat te worden als een smaakmaker en een voorafspiegeling voor de studierichtingen binnen Economie ASO en het studiegebied Handel in de tweede en de derde graad.

3. Vakdoelstellingen en leerinhouden

LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	CODE
De leerlingen kunnen			
Projecten (minimum twee projecten)			
1.	onder begeleiding van de leraar een onderzoeksvraag formuleren;	Onderzoeksvraag	
2.	brainstormen over het eindproduct dat ze willen realiseren;	Eindproduct	
3.	onder begeleiding van de leraar, een plan van aanpak opstellen;	Plan van aanpak	
4.	onder begeleiding van de leraar, doelgericht en kritisch, informatie verwerven en verwerken;	Informatie verwerven en verwerken	
5.	het resultaat van de opdracht voorstellen;	Voorstelling	
6.	op hun aanpak en de bekomen resultaten reflecteren;	Reflectie	
7.	zichzelf evalueren.	Zelfevaluatie	
Actualiteit			
8.	actuele bronnen raadplegen om informatie te bekomen;	Bronnen	
9.	over de actualiteit communiceren.	Communicatie	

LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	CODE
De leerlingen kunnen			
Het gezin heeft een inkomen			
10.	vanuit concrete contexten, de verschillende vormen van inkomen herkennen, benoemen en omschrijven;	Vormen van inkomen: inkomen uit arbeid, sociale vergoedingen, inkomen uit vermogen, toevallige inkomsten en leefloon	
11.	vormen van inkomen uit arbeid omschrijven en in concrete contexten herkennen en benoemen;	Inkomen uit arbeid: loon, extralegale voordelen, ereloon en inkomsten uit zelfstandige arbeid	
12.	op basis van het aangereikte RSZ-percentage en de aangereikte bedrijfsvoorheffing het nettoloon berekenen;	Loonberekening: van bruto naar netto	
13.	het solidariteitsprincipe in de werking van de sociale zekerheid omschrijven;	Sociale zekerheid: solidariteitsprincipe	
14.	vanuit concrete contexten de herkomst van de middelen van de RSZ herkennen en benoemen;	Herkomst van de middelen van de RSZ: werkgevers, werknemers en overheid	
15.	vanuit concrete contexten de meest voorkomende sociale vergoedingen herkennen, benoemen en omschrijven;	Sociale vergoedingen: ziekte en invaliditeit, kinderbijslag, jaarlijkse vakantie, pensioenen, werkloosheid	
16.	vanuit concrete contexten voor de meest voorkomende sociale vergoedingen aanduiden of het een aanvullend inkomen of een vervangingsinkomen is;	Sociale vergoedingen: vervangingsinkomen versus aanvullend inkomen	
17.	vanuit concrete contexten enkele vormen van inkomen uit vermogen herkennen, benoemen en omschrijven;	Vormen van inkomen uit vermogen: bijvoorbeeld rente op spaarrekening, dividenden, inkomsten uit verhuur van gebouwen ...	
18.	vanuit concrete contexten enkele voorbeelden van toevallig inkomen herkennen en benoemen.	Toevallig inkomen: bijvoorbeeld kansspelen, erfenis, schenking ...	

LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	CODE
De leerlingen kunnen			
Het gezin koopt en betaalt: goederen en diensten			
19.	vanuit concrete contexten de begrippen goederen, diensten en behoeften herkennen, benoemen en omschrijven;	Goederen, diensten en behoeften	
20.	vanuit concrete contexten goederen, diensten en behoeften volgens de opgegeven criteria indelen.	Indeling van goederen, diensten en behoeften: economisch versus niet-economisch, individueel versus collectief, verbruik versus gebruik	
Het gezin koopt en betaalt: eenvoudig koopproces			
21.	vanuit concrete contexten de stappen in eenvoudige koopprocessen, vanuit het standpunt van de jongere, herkennen en benoemen;	Traditioneel en online koopproces : vergelijking, aankoop en betaling	
22.	vanuit concrete contexten documenten in eenvoudige koopprocessen herkennen en benoemen;	Documenten in het traditioneel en online koopproces: bijvoorbeeld bestelbon, leveringsbon, kasticket, factuur ...	
23.	relevante informatie in de bestelbon, het kasticket en de factuur aanduiden en toelichten.	Bestelbon, kasticket en factuur: bijvoorbeeld het te betalen bedrag, de korting, de btw, de garantietermijn, de aankoopdatum, de gegevens van de koper en de verkoper ...	
Het gezin koopt en betaalt: reclame en bewust consumeren			
24.	vanuit concrete contexten enkele vormen van reclame herkennen en benoemen;	Vormen van reclame: bijvoorbeeld advertentie, reclamespot, folders, pop up reclame en cookies, direct mailing, billboards ...	
25.	vanuit concrete contexten enkele mogelijke gevaren van reclame herkennen en omschrijven.	Mogelijke gevaren van reclame: bijvoorbeeld overconsumptie, beïnvloeding van klantengedrag, stereotype beeldvorming ...	

LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	CODE
De leerlingen kunnen			
Het gezin koopt en betaalt: uitgaven en betalingen			
26.	vanuit concrete contexten uitgaven volgens de opgegeven criteria indelen;	Indeling van de uitgaven: vaste versus variabele, voorziene versus onvoorziene	
27.	vanuit concrete contexten de begrippen “betalen met cash” en “girale betaling” herkennen, benoemen en omschrijven;	Cash en girale betaling	
28.	vanuit concrete contexten de keuze voor betalen met cash of een girale betaling motiveren;	Afweging tussen cash en girale betaling	
29.	vanuit concrete contexten enkele girale betaalmiddelen herkennen en benoemen;	Soorten betaalmiddelen: bijvoorbeeld overschrijving, betaalkaarten, betaalapps ...	
30.	vanuit concrete contexten enkele mogelijke gevaren van overmatig lenen toelichten.	Gevaren van lenen: bijvoorbeeld overconsumptie, overdreven schulden ...	

LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	CODE
De leerlingen kunnen			
Het gezin spaart			
31.	vanuit concrete contexten het nut van sparen toelichten;	Nut van sparen	
32.	de begrippen zichtrekening en spaarrekening omschrijven;	Zichtrekening en spaarrekening	
33.	vanuit een concreet voorbeeld van een spaarrekening de begrippen basisrente en getrouwheidspremie toelichten;	Basisrente en getrouwheidspremie	
34.	in concrete situaties de keuze tussen geld plaatsen op een zichtrekening en geld plaatsen op een spaarrekening motiveren;	Afweging tussen zichtrekening en spaarrekening	
35.	een andere vorm van sparen opzoeken, deze spaarvorm toelichten en volgens drie criteria (opbrengst, beschikbaarheid, risico) met de spaarrekening vergelijken.	Andere spaarvormen: bijvoorbeeld kasbon, aandeel, obligatie, termijnrekening ...	
Het gezin beheert zijn budget			
36.	vanuit concrete contexten een eenvoudig gezinsbudget opstellen;	Gezinsbudget	
37.	vanuit concrete contexten bepalen of er een evenwicht tussen inkomen en uitgaven is en mogelijke oorzaken van een onevenwicht benoemen.	Evenwicht van het budget	

LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	CODE
De leerlingen kunnen			
Kennismaking met de sector van de logistiek			
38.	vanuit concrete contexten de begrippen consument en producent herkennen, benoemen en omschrijven;	Consument en producent	
39.	aan de hand van een concreet voorbeeld de weg die een bepaald product aflegt in een bedrijfskolom voorstellen;	Bedrijfskolom	
40.	in de bedrijfskolom enkele logistieke activiteiten herkennen, benoemen en omschrijven;	Logistieke activiteiten: bijvoorbeeld opslag, transport, verpakking ...	
41.	vanuit concrete contexten de transportmiddelen die nodig zijn om een product van bij de producent tot bij de consument af te leveren, herkennen en benoemen;	Transportmiddelen: bijvoorbeeld vrachtwagen, trein, vliegtuig, schip ...	
42.	voor concrete voorbeelden de keuze voor een bepaald transportmiddel motiveren;	Afweging van transportmiddelen: bijvoorbeeld kostprijs, snelheid, duurzaamheid ...	
43.	met behulp van een stappenplan zelfstandig de vereenvoudigde logistieke keten voor een zelfgekozen product in kaart brengen en voorstellen.	Casestudy van een logistieke keten: bedrijfskolom, logistieke activiteiten en transportmiddelen	

4. Minimale materiële vereisten

De lessen gaan door in een lokaal waar activerende werkvormen en het gebruik van ICT mogelijk zijn. In het lokaal is er projectiemogelijkheid en zijn er computers / laptops / tablets / ... beschikbaar met internetverbinding. Deze computers / laptops / tablets / ... zijn voorzien van toepassingsprogramma's zoals tekstverwerking, presentatiesoftware en rekenblad.